

Leo Trotskij:

En ny lärdom

Efter den imperialistiska "freden" i München

(10 oktober 1938)

Tjugo år efter det första imperialistiska världskriget, som fullständigt förstörde alla "demokratiska" illusioner, försöker Kominterns ledare bevisa att den kapitalistiska världens karaktär har förändrats på ett radikalt sätt: att imperialismen inte längre är den avgörande faktorn på vår planet, att det inte är monopolkapitalets rovgiriga intressen utan abstrakta politiska principer som avgör världens motsättningar, och att den nya slakten av människor kommer att vara ett försvarskrig från de oskyldiga, fredsälskande demokratierna mot de "fascistiska angriparna". Människans minne måste i sanning vara väldigt kort, om Tredje internationalens äventyrspolitiker på randen till det nya imperialistiska kriget vågar sprida just de tankar som Andra internationalens förrädare använde för att lura massorna under det förra kriget.

Men det är mer än bara en upprepning. I så måtto som kapitalismen under det senaste kvartsseklet har nått ett tillstånd av mycket avancerat förfall både inom ekonomin och politiken, så får Tredje internationalens förfalskningar en ojämförligt mycket mer uppenbar, cynisk och förnedrande karaktär än vad de socialpatriotiska lärorna hade under det förra kriget. Andra internationalens ledare hade redan tappat tron på de "demokratiska" formuleringarnas förtjänster och stod på randen till fullständig förtvivlan, och tog med förvåning och ett nytt hopp emot Kominterns oväntade hjälp. I kölvattnet på dem kastar även en del av den imperialistiska borgarklassen blickar på de kommunistiska patrioterna. Detta är den främsta källan till den ruttna och ökända "Folkfrontspolitiken".

Alla djupa kriser – vare sig de är ekonomiska, politiska eller militära – har en positiv sida. De prövar nämligen alla de traditionella värderingarna och formuleringarna, och blottlägger hur ruttna de värderingar och formuleringar är som döljer motsättningarna i "fredstid". På så sätt driver de på den övergripande utvecklingen. Den diplomatiska krisen över Tjeckoslovakien utförde denna uppgift på ett utmärkt sätt. Det återstår bara för marxisterna att dra alla nödvändiga politiska slutsatser från de senaste erfarenheterna.

Erfarenheterna från det förra kriget

Låt oss börja med att kort blicka bakåt. Det är välkänt att kriget 1914-18 var ett "krig för demokrati". Alliansen mellan Frankrike, Storbritannien, Italien och USA gjorde det möjligt för Ententen att skamligt blunda för sin svinaktiga allierade, tsarismen. Efter februarirevolutionen 1917 som störtade Nikolaj II, så rättade definitivt den demokratiska fronten in sig i leden. Bara de oförfärliga bolsjevikerna larmade därefter högljutt om imperialismen. Var det verkligen värt att klaga på att liberalen Miljukov och låtsassocialisten Kerenskij ville lägga vantarna på Galizien, Armenien och Konstantinopel? När allt kom omkring förklarade Miljukov och Kerenskij att bolsjevikerna helt enkelt var agenter åt Ludendorff (dåtidens "Hitler").

Kriget slutade med en fullständig seger för demokratierna, trots att Ryssland under ledning av bolsjevikerna hade lämnat deras heliga läger. Segern ledde fram Versaillesfördraget, som förvisso hade betalats med miljontals döda, men som var ämnat att en gång för alla införa demokratins makt på vår jord, nationernas fria utveckling, och fredligt samarbete mellan folken på grundval av allmän nedrustning. Nationernas förbund krönte erövringarna i det krig som antogs ha varit ett krig "för att göra slut på alla krig" – det lovade Wilson och Andra internationalen.

Men paradiset uppstod aldrig, utan istället kom något som var väldigt likt helvetet. Freden i Versailles kvävde Europa. Det ekonomiska livet kvävdes av protektionism. Kriget ”för demokratin” inledde demokratin slutgiltiga nedgångsperiod. Världen blev mer utarmad och inskränkt. Den ena staten efter den andra slog in på vägen mot en fascistisk eller militär diktatur. De internationella förhållandena blev alltmer hotfulla. Nedrustningen kom i form av militaristiska program som innan det förra kriget hade sett ut som en mardröm. Nya och blodiga konflikter uppstod på olika ställen i världen. Just vid denna tidpunkt valde Komintern att överge de sista resterna av internationalism och förkunna att den nya tidsperiodens uppgift var att bilda en allians mellan proletariatet och de ruttande demokratierna ”mot fascismen”. Världens största smitthärd är den hög av smörja som återstår av det som en gång var Kommunistiska internationalen.

Kampen för och mot en ny uppdelning av världen

De av Andra internationalens teoretiker, som Kautsky, som försökte tänka sig någon sorts framtids-perspektiv, uttryckte förhoppningar att imperialisterna efter att ha mätt sina krafter under den stora slakten av människor, skulle bli tvungna att komma till en överenskommelse och upprätta en fredlig makt över världen i form av samarbete (teorin om ”superimperialism”). Denna kälkborgerliga och pacifistiska teori – en socialdemokratisk skugga av Nationernas förbund – försökte blunda för två processer: för det första de ständigt föränderliga styrkeförhållandena mellan de olika imperialistiska staterna, och omöjligheten att mäta dessa förändringar i praktiken utom med hjälp av vapenmakt; för det andra proletariatets befrielsekamp i metropolernas centrum och de koloniala folkens befrielsekamp, en kamp som är den viktigaste faktorn för att rubba balansen, och som genom själva sin natur utesluter möjligheten av ”fredlig” imperialistisk plundring. Just av dessa skäl är nedrustningsprogram bara bedrägliga utopier.

Den uppenbara och allt större skillnaden mellan Frankrikes och Englands, för att inte tala om Hollands, Belgiens och Portugals, specifika vikt och deras enorma koloniala besittningar är en lika stor källa till konflikterna i världen som de fascistiska ”angriparnas” omätliga glupskhet. Rättare sagt kan man säga att dessa två fenomen bara är två sidor av samma mynt. De ”fredliga” engelska och franska demokratierna grundar sig på att förtrycka hundratals miljoner människors nationella demokratiska rörelser i Asien och Afrika, och inhösta superprofiter från dem. Omvänt lovar Hitler och Mussolini att bli mer ”återhållsamma” om de får tillräckligt stora koloniala områden.

Tack vare sin nästan totala tillgång till en hel kontinent med outtömliga naturresurser, och på grund av gynnsamma historiska omständigheter, har USA utvidgat sitt herravälde över världen mycket ”fredligt” och ”demokratiskt”, om vi bortser från sådana bagateller som förintandet av indianerna, plundringen av den bästa delen av Mexiko, krossandet av Spanien, deltagandet i förra kriget, och så vidare. Men detta ”idylliska” sätt att exploatera tillhör nu det förgångna. Den amerikanska kapitalismens snabba och skrämmande förfall ställer den inför frågan om liv eller död på ett allt tydligare militärt sätt. Från Wilsons 14 pacifistiska punkter, Hoovers ARA (kväkarnas internationella filantropiska organisation), Roosevelts reformistiska Nya giv [New Deal], isolationspolitiken, lagen om absolut neutralitet, etc, går USA oundvikligen framåt mot en imperialistisk explosion som världen aldrig skådat.

Versaillesfördraget slungade Tyskland långt tillbaka, och hon använde det ”nationellt enandet” som grundval för sitt imperialistiska program. Under denna paroll växte och stärktes fascismen, Weimar-demokratin rättmätiga arvinge. Vilken ödets ironi! Under sin historiska uppgång (från Napoleonkrigen till Versaillesfreden 1871) var den senkomna tyska borgarklassen oförmögen att av egen kraft få till stånd nationell enhet. Bismarck fullföljde bara denna uppgift till hälften, och lämnade nästan

hela det feodala och partikularistiska¹ skräpet orört. Den tyska revolutionen 1918 avskaffade visserligen de tyska dynastierna (bara för att socialdemokratin inte var stark nog att rädda dem!), men den förråddes av socialdemokraterna och överlämnades till junkrarna, bankirerna, byråkratin och arméofficerarna. Revolutionen kunde inte säkra en centraliserad tysk storrepublik, eller ens byråkratiskt centralisera Hohenzollerns Tyskland. Båda dessa uppgifter föll på Hitler. Fascismens ledare framträdde på sitt eget sätt som en fortsättning av Bismarck, som i sin tur hade verkställt det borgarklassen hade misslyckats med 1848. Men i det långa loppet är detta bara processens skal. Det sociala innehållet har förändrats radikalt. Från att ha varit en progressiv faktor har nationalstaten i de utvecklade länderna sedan länge förvandlats till en broms på produktivkrafternas utveckling. Även om det blir tio miljoner fler tyskar inom Tysklands gränser så förändrar det inte nationalstatens reaktionära karaktär. På sitt eget sätt förstår imperialisterna detta mycket väl. För Hitler är det inte alls frågan om att ”ena Tyskland” som en självständig uppgift, utan det handlar om att skapa en större europeisk exercisplats för en framtida expansion över världen. Krisen kring sudettyskarna, eller snarare Sudetbergen, var en episod på vägen mot kampen om kolonierna.

En ny uppdelning av världen står på dagordningen. Det första steget i arbetarnas revolutionära skolning måste bli att utveckla deras förmåga att se bakom de officiella formuleringarna, parollerna och hycklande fraserna, och upptäcka imperialisternas verkliga aptit, deras planer och uträkningar.

En imperialistisk kvartett ersätter ”fronten av demokratier”

De europeiska demokratiernas undergivna foglighet beror inte på att de älskar fred, utan på att de är svaga. Orsaken till denna svaghet är inte den demokratiska regimen som sådan, utan snarare obalansen mellan metropolernas ekonomiska grundvalar och de koloniala imperier som har ärvts från det förgångna. Till denna obalans läggs koloniernas befrielsekamp, som – i synnerhet i tider av krig – riskerar att blossa upp till en revolutionär storbrand. Under dessa förhållanden blir den ruttnande ”demokratin” verkligen ännu en källa till svaghet för de gamla imperialistmakterna.

Otvivelaktigt drar den öppna reaktionen i Frankrike fördel av Folkfrontens kapitulation. Vi kan med visshet förvänta oss att den franska fascismen blir starkare, gynnad som den är av de ledande militära kretsarnas stöd. I England har den konservativa borgarklassen makten, och där kommer oppositionen i Labour under den kommande perioden troligen att vinna mer än fascismen. Men med tanke på hela den historiska situationen kan ett maktövertagande av Labourpartiet bara bli en episod, eller mer exakt ett steg på vägen till mer radikala förändringar. Varken major Attlee eller sir Walter Citrine kommer att klara av vår tidsperiods olycksbringande stämningar!

På något sätt kom den ”demokratiernas internationella front” som ”Folkfrontens” kvacksalvare utlovade, att ersättas av en front mellan fyra makter – Tyskland, Italien, England och Frankrike. Efter Münchenkonferensen, där England och Frankrike med hjälp av Mussolinis som alltid tve tydiga förmedling kapitulerade för Hitler, framstod de fyra statsöverhuvudena som nationella hjältar inför sina respektive folk: Hitler hade enat tyskarna, Chamberlain och Daladier hade undvikit krig, och Mussolini hjälpte båda sidor. Länge leve de fyra stora! Det småborgerliga broderskap som GPU vanligtvis uppådar för alla möjliga sorters pacifistiska kongresser har redan börjat vända sig i riktning mot de nya fredsförkunnarna. De franska socialisterna lade ner rösterna i frågan om att ge speciella maktbefogenheter åt Daladier, denna kapitulationens hjälte. Röstnedläggelsen var bara ett steg på vägen från Moskvas läger till de Fyra storas läger. De stalinistiska pretorianernas² isolering i deputeradekammaren och i senaten symboliserar Kremls fullständiga isolering inom den europeiska politiken.

1 **Partikularistisk** innebär att fokusera på ett visst moment eller situation. - Öa.

2 **Pretoriangardet** var de romerska kejsarnas livvaktstyrka. - Öa.

Men det går redan att med säkerhet säga att kvartetten i München är lika oförmögna att bevara freden som den ”demokratiernas front” som aldrig förverkligades. England och Frankrike kastade Tjeckoslovakien i Hitlers gap för att ge honom något att tugga på ett tag, och på så sätt skjuta upp frågan om kolonierna. Chamberlain och Daladier gjorde mycket vaga och obestämda utfästelser att man skulle uppnå en gemensam överenskommelse i alla kontroversiella frågor. Hitler å sin sida lovade att inte ställa några ytterligare territoriella krav i *Europa*. Därmed har han i alla fall visat på sin avsikt att ställa territoriella krav i resten av världen. Vad gäller Alsace-Lorraine, Schleswig, etc, så skjuter Hitler i bästa fall upp lösningen av dessa frågor till nästa världskrig. Om fascismen skulle erövra Frankrike inom ett år eller två och Labourpartiet vinna i England, så skulle dessa politiska förändringar inte ändra särskilt mycket på hur de imperialistiska pjäserna är utplacerade på världens schackbräde. Lika lite som ”Folkfrontens” Frankrike skulle ett fascistiskt Frankrike vara benäget att avträda Alsace-Lorraine till Hitler eller dela sina kolonier med honom. Labourpartiet är genomsyrat av imperialismens anda, och skulle varken kunna lindra fiendskapen med Italien i Medelhavet eller bromsa utvecklingen av motsättningarna mellan tyska och brittiska intressen i världsskala. Under dessa förhållanden kommer fyrstatsfronten, om den någonsin förverkligas, bara att leda till en ny kris, som inte kommer att dröja länge. Imperialismen är oundvikligen och oemotståndligt på väg mot en ny uppdelning av världen som motsvarar de förändrade styrkeförhållandena. Det enda sättet att förhindra en katastrof är att undertrycka imperialismen. Alla andra metoder är fantasier, illusioner, lögner.

Vad den tjeckoslovakiska regeringskrisen innebär

Frankrikes och Storbritanniens vägran att försvara den tjeckoslovakiska borgarklassens imperialistiska intressen ledde inte bara till att Tjeckoslovakien splittrades sönder utan också till att dess politiska regim föll samman. Denna händelse avslöjade i kemiskt ren form att den tjeckoslovakiska demokratin inte uttryckte ”folkets vilja”, utan bara var en apparat med vilken den tjeckiska monopolkapitalismen anpassade sig till de stater som stod under dess beskydd. Knappt hade det militära beskyddet försvunnit innan det demokratiska maskineriet visade sig inte bara onödigt utan skadligt, i och med att det riskerade att ge upphov till onödiga motsättningar till Hitler. Den tjeckiska borgerliga ledningen skapade omedelbart en ny apparat för imperialistisk anpassning, i form av en militär-diktatur. Detta byte av regimer genomfördes utan minsta deltagande från folkets sida, utan nya val, och till och med utan att konsultera det gamla parlamentet. Den folkvalda presidenten, ”ärke-demokraten” Beneš, kallade republikens högsta general till makten. Denna uppmaning såg först ut som en eftergift till folket, som blev upphetsat och protesterade, demonstrerade och krävde att man skulle göra väpnat motstånd mot Hitler. Motstånd? Här har vi en general som nationell ledare! Efter att utfört denna bedrift drog sig presidenten tillbaka. Varpå generalen, som tidigare stått i ledningen för de väpnade krafterna, och som så att säga var demokratinns skinande svärd, tillkännagav sin avsikt att, av hänsyn till vänskapen till Hitler, inrätta en ny statlig regim. Och det var allt!¹

Allmänt sett är demokratin oundgänglig för borgarklassen under perioden av fri konkurrens. För monopolkapitalismen, som inte grundar sig på ”fri” konkurrens utan på centraliserad makt, är demokratin oanvändbar. Den hämmas och hindras av den. Fram till en viss punkt kan imperialismen tolerera demokratin som ett nödvändigt ont. Men dess inre drivkraft är till diktatur. Under det förra kriget, för 22 år sedan, skrev Lenin: ”Skillnaden mellan den republikanskt demokratiska och den

1 Omedelbart efter sin ankomst till England förkunnade den tidigare tjeckoslovakiska presidenten Beneš till pressen att Tjeckoslovaikiens öde befann sig i ”trygga händer”. Det satte pricken över i. Alla skillnader mellan demokrati och fascism förblev när det blev frågan om kapitalismens grundläggande intressen. Demokraten och Frankrike-motståndaren Beneš skäms inte för att offentligt erkänna den fascistvänliga tyskvännen general Syrový som en ”tillförlitlig” vägledare av Tjeckoslovaikiens öde. När det kommer till kritan är båda två uppässare till samma herre.

monarkistiskt reaktionära imperialistiska bourgeoisin utplånas just genom att såväl den ena som den andra levande förruttnar”. Vidare tillade han: ”Politisk reaktion över *hela* linjen är utmärkande för imperialismen.”¹ Bara hopplösa idioter kan tro att motsättningarna i den imperialistiska världen bestäms av oförsonligheten mellan demokrati och fascism. I själva verket ser de härskande klickarna i alla länder demokrati, militärdiktatur, fascism, etc bara som olika verktyg för att underkasta sina folk under de imperialistiska målen. Dessutom innehåller en av dessa politiska regimer, nämligen demokratin, ända från början i sig själv en annan regim – militärdiktaturen – exempelvis i form av generalstaben.

Med socialdemokratins aktiva hjälp placerade den imperialistiska borgarklassen i Tyskland fältmarskalk von Hindenburg på presidentposten, som ett försvar mot fascismen. Hindenburg uppmanade i sin tur Hitler att ta makten, varefter fältmarskalken förvisso inte avgick, utan dog. Men det är bara en fråga om teknik och ålder. I grund och botten är omvälvningen i Tjeckoslovakien i stora drag en upprepning av omvälvningen i Tyskland, och den avslöjar därmed drivkrafterna bakom imperialismens politiska mekanismer. Frågan om den tjeckoslovakiska regimen avgjordes tveklöst bakom scenen vid konferenser mellan den tjeckiska, franska, brittiska och tyska kapitalismens magnater, tillsammans med generalstabens ledare och diplomaterna. Det viktigaste när man ändrade staternas gränser var att orsaka så lite skada som möjligt på finansoligarkins intressen. Frankrikes och Englands ändrade linje gentemot Tyskland innebar i grund och botten att man bytte lager, en förnyad utdelning av militära order till Skodafabriken och så vidare.

För övrigt var det ingen som brydde sig om socialdemokratins och det före detta kommunistiska partiets ståndpunkt, eftersom de inte var mer förmögna till motstånd i Tjeckoslovakien än sina äldre bröder i Tyskland. Dessa ytterst sönderfräta organisationer vek sig för de ”nationella behoven” och gjorde allt i sin makt för att förlama arbetarklassens revolutionära motstånd. När omvälvningen är färdig kommer den finansiella klicken troligen att hålla en ”folkromöstning”, det vill säga ge det i en återvändsgränd intvingade folket en konstlad möjlighet att framför mynningen på Syrovys gevär ”godkänna” de förändringar som genomförts utan dem och mot dem.

Bör man försvara Tjeckoslovariens ”nationella oberoende”?

Vi har fått höra att det under den kritiska veckan i september till och med höjdes röster inom socialismens vänster, som menade att proletariatet i händelse av en ”ensam kamp” mellan Tjeckoslovakien och Tyskland skulle vara förpliktigt att hjälpa Tjeckoslovakien och rädda hennes ”nationella oberoende”, till och med i allians med Beneš. Denna hypotetiska situation uppstod aldrig. Som förväntat kapitulerade det tjeckoslovakiska oberoendets hjältar utan kamp. Men i framtidens intresse kan vi inte låta bli att peka på det stora och farliga misstag som dessa det ”nationella oberoendets” otidsenliga teoretiker begick.

Även oavsett sina internationella band är Tjeckoslovakien definitivt en imperialistisk stat. Ekonomiskt härskar monopolkapitalismen där. Politiskt härskar (brukade härska kanske vi snart blir tvungna att säga) den tjeckiska borgarklassen över flera förtryckta nationaliteter. Ett krig skulle alltså även från det isolerade Tjeckoslovariens sida inte föras för nationellt oberoende, utan för att bevara och om möjligt utvidga gränserna för den imperialistiska utsugningen.

Även om inte de andra imperialistiska staterna skulle vara direkt inblandade så är det otillåtet att titta på ett krig mellan Tjeckoslovakien och Tyskland åtskilt från de europeiska och internationella imperialistiska förhållandena, som ett sådant krig bara skulle vara en episod i. Om den tjeckiska borgarklassen ville och kunde kämpa så skulle ett krig mellan Tjeckoslovakien och Tyskland inom

¹ Lenin, *Valda verk i 10 band*, bd 6, s 192 [”Imperialismen och splittringen inom socialismen”].

en månad eller två nästan oundvikligen ha dragit in andra stater. Det vore därför ett misstag för marxister att bestämma sin uppfattning utifrån tillfälliga diplomatiska och militära grupperingar istället för utifrån den övergripande karaktären hos de samhällskrafter som står bakom kriget.

Vi har vid hundratals tillfällen upprepat Clausewitz' oersättliga och ovärderliga tes att krig bara är en fortsättning på politiken med andra medel. För att i varje enskilt tillfälle kunna avgöra ett krigs historiska och samhällskaraktär får vi inte låta oss vägledas av intryck och gissningar utan av en vetenskaplig analys av den politik som föregick och betingade kriget. Ända sedan det hopplappade Tjeckoslovakiens uppkomst har denna politik varit imperialistisk till sin natur.

Man kan hävda att Hitler inte kommer att nöja sig med att avskilja sudettyskarna, ungrarna, polackerna och kanske slovakerna, utan att han kommer att fortsätta med att förslava tjeckerna själva, och att deras kamp för nationellt oberoende i så fall skulle ha all rätt att kräva stöd från proletariatet. Att ställa frågan så är inget annat än socialpatriotiska spetsfundigheter. Vi vet inte längs vilka vägar de imperialistiska motsättningarna kommer att utvecklas. Det är naturligtvis fullt möjligt att Tjeckoslovakien kommer att förintas fullständigt. Men det är lika möjligt att det innan denna förintelse har ägt rum kommer att ha brutit ut ett krig i Europa, där Tjeckoslovakien kan befinna sig på segrarnas sida och delta i en ny uppdelning av Tyskland. Har det revolutionära partiet då till uppgift att sköta om imperialismens "handikappade" gangsters?

Det är alldeles solklart att proletariatet måste utforma sin politik på grundval av ett *visst* krig som det är, det vill säga som det har formats av hela den föregående händelseutvecklingen och inte på hypotetiska spekulationer om krigets möjliga strategiska resultat. Under sådana spekulationer väljer alla alltid den variant som bäst motsvarar deras egna strävanden, nationella sympatier och antipatier. En sådan politik vore uppenbarligen inte marxistisk utan subjektiv, inte internationalistisk utan chauvinistisk.

Oavsett i vilket hörn ett imperialistiskt krig börjar så kommer det inte att föras för "nationellt oberoende" utan för att omfördela världen i de olika finanskapitalistiska klickarnas intresse. Det utesluter inte att ett imperialistiskt krig *i förbigående* kan förbättra eller försämrå den ena eller andra "nationens" läge, eller mer exakt den ena nationens läge på bekostnad av en annan. Versaillesfördraget styckade således upp Tyskland. En ny fred kanske styckar upp Frankrike. Socialpatrioter åberopar just denna möjliga framtida "nationella" fara som ett argument för att stöda "sina" nuvarande imperialistiska banditer. Tjeckoslovakien utgör inte på något sätt ett undantag från denna regel.

Alla sådana spekulationer, och frammanandet av farhågor om överhängande nationella katastrofer för att stödja den ena eller andra imperialistiska borgarklassen, härrör i själva verket ur *ett underförstått förkastande av de revolutionära perspektiven och en revolutionär politik*. Om ett nytt krig bara slutar med att det ena eller andra imperialistiska lägret segrar, *om* kriget varken framkallar ett nytt revolutionärt uppsving eller en seger för proletariatet, *om* en ny imperialistisk fred som är mer fruktansvärd än Versaillesfreden ånyo fjättrar folket under årtionden framåt, *om* den olycksaliga mänskligheten utstår allt detta under tystnad och resignation – då kan givetvis inte bara Tjeckoslovakien eller Belgien utan också Frankrike kastas tillbaka till en ställning som förtryckt nation (samma antagande kan göras vad gäller Tyskland). Under dessa omständigheter kommer kapitalismens fortsatta fruktansvärda sönderfall att dra alla folk bakåt för lång tid framåt. Om *detta* perspektiv av passivitet, kapitulation, nederlag och tillbakagång skulle uppstå, då kommer de förtryckta massorna och hela folk att tvingas klättra upp på nytt, betala med sitt eget svett och blod, och på händer och knän tvingas gå samma historiska väg tillbaka som de redan har tillryggalagt en gång.

Är detta perspektiv uteslutet? *Om* proletariatet fortsätter att finna sig i socialimperialisternas och de

kommunistiska chauvinisternas ledarskap, *om* Fjärde internationalen inte hittar någon väg till massorna, *om* krigets fasor inte tvingar arbetarna och soldaterna till uppror, *om* folken i kolonierna fortsätter att tålmodigt blöda i slavägarnas intressen, under dessa förhållanden kommer civilisationens nivå oundvikligen att sänkas och den allmänna tillbakagången och sönderfallet kan åter ställa nationella krig på dagordningen i Europa. Men då måste vi, eller snarare våra söner, avgöra sin politik gentemot de framtida krigen på basis av den nya situationen. Idag utgår vi inte från ett nedgångsperspektiv utan från ett revolutionärt perspektiv. Vi är defaitister på imperialismens och inte proletariatets bekostnad. Vi knyter inte frågan om tjeckernas, belgarnas, fransmännens och tyskarnas nationella öde till tillfälliga förändringar av de militära fronterna under imperialisternas nya bråk, utan till proletariatets uppror och dess seger över alla imperialister. Vi tittar framåt och inte bakåt. Fjärde internationalens program slår fast att alla de europeiska nationernas frihet, små som stora, bara kan garanteras inom ramen för Europas förenade socialistiska stater.

Än en gång om demokrati och fascism

Givetvis innebär inget av detta att det inte är någon skillnad alls mellan demokrati och fascism, eller att denna skillnad inte är av intresse för arbetarklassen, som stalinisterna påstod för inte så länge sedan. Marxister har ingenting gemensamt med en sådan billig politisk nihilism. Men man måste i varje enskild situation klart inse vad denna skillnad egentligen består av, och dess verkliga begränsningar.

För de efterblivna koloniala och halvkoloniala länderna utgör kampen för demokrati, inklusive kampen för nationellt oberoende, ett nödvändigt och progressivt steg i den historiska utvecklingen. Just av denna anledning anser vi det i dessa länder inte bara vara arbetarnas rättighet utan också deras plikt att aktivt delta i "försvaret av fosterlandet" mot imperialismen, förvisso på villkor att de bevarar sina klassorganisationers fullständiga oberoende och för en skoningslös kamp mot chauvinismens gift. I konflikten mellan Mexiko och oljekungarna och deras verkställande kommitté, det vill säga Storbritanniens demokratiska regering, ställer sig världens klassmedvetna proletariat helt och hållet på Mexikos sida (det gäller naturligtvis inte de imperialistiska lakejer som sitter i ledningen för det brittiska Labourpartiet).

Vad gäller den utvecklade kapitalismen så har den för länge sedan vuxit ur inte bara de gamla egendomsformerna utan också nationalstaten, och följaktligen även den borgerliga demokratin. Just häri ligger den nutida civilisationens grundläggande kris. Den imperialistiska demokratin ruttnar och faller samman. Ett program för att "försvara demokratin" i de utvecklade länderna är ett reaktionärt program. Här består den enda progressiva uppgiften av att förbereda den internationella socialistiska revolutionen. Dess mål är att krossa den gamla nationalstatens ramar och bygga upp ekonomin utifrån de geografiska och teknologiska förhållandena, utan medeltida skatter och tullar.

Inte heller detta innebär att vi har en likgiltig inställning till imperialismens nuvarande politiska metoder. I alla de fall där de kontrarevolutionära krafterna tenderar att dra sig *bakåt* från den sönderfallande "demokratiska" staten och mot lokal partikularism, monarki, militärdiktatur, fascism – då kommer det revolutionära proletariatet, utan att ta minsta ansvar för att "försvara demokratin" (den är omöjlig att försvara!), att bemöta dessa kontrarevolutionära krafter med väpnat motstånd, för att om det lyckas gå på offensiven mot den imperialistiska "demokratin".

Men denna politik kan bara tillämpas på inrikespolitiska konflikter, det vill säga i de fall då kampen verkligen handlar om den politiska regimen, som till exempel var fallet i Spanien. Det var de spanska arbetarnas elementära plikt att delta i kampen mot Franco. Men just och bara på grund av att arbetarna inte i tid lyckades ersätta den borgerliga demokratin styre med sin egen makt, så lyckades "demokratin" röja vägen för fascismen.

Men det är ren och skär bluff och humbug att mekaniskt överföra de lagar och regler som gäller för kampen mellan *olika* klasser i *ett och samma* land på ett imperialistiskt krig, det vill säga en kamp som förs av *en och samma klass* i *olika länder*. Efter de senaste erfarenheterna i Tjeckoslovakien förefaller det inte behövas fler bevis för att imperialisterna inte kämpar mot varandra för politiska principer utan för att behärska världen under täckmantel av vilken princip som helst som kan tjäna deras syften.

Så vitt det går att bedöma är Mussolini och hans närmaste anhängare ateister, det vill säga de tror varken på Gud eller djävulen. Kungen i Storbritannien och hans ministrar sitter fast i medeltida vidskepelse och tror inte bara på djävulen utan också på djävulens farmor. Men det innebär inte att ett krig mellan Italien och England kommer att vara vetenskapens krig mot religionen. Ateisten Mussolini kommer att göra allt i sin makt för att underblåsa muslimernas religiösa lidelse. Den gudfruktiga protestanten Chamberlain kommer för sin del att söka efter hjälp hos påven, och så vidare. I mänsklighetens kalender över framåtskridande räknas en republik som mer högtstående än en monarki. Men betyder det att ett krig mellan låt oss säga det republikanska Frankrike och det monarkistiska Holland om kolonierna skulle vara republikens krig mot monarkin? Vi tänker inte upphålla oss vid det faktum att i händelse av att bejen¹ i Tunis skulle inleda ett nationellt krig mot Frankrike, så skulle framåtskridandet ligga på den barbariska monarkens sida och inte på den imperialistiska republikens. Hygien har en viktig plats i människans kultur. Men när det handlar om mord så är det inte av någon avgörande betydelse om mördaren tvättade händerna innan eller ej. Att ersätta de krigförande imperialistiska lägrens faktiska mål med politiska eller moraliska abstraktioner är inte att kämpa för demokrati, det är att hjälpa stråtrövarna att dölja sitt plundrande, skövlande och våld. Det är just den Andra och Tredje internationalens viktigaste funktion.

Den bonapartistiska Kremlickens internationella politik

Denna gång drabbades Tjeckoslovakien av den mest omedelbara motgången. Frankrike och England har drabbats av allvarliga skador. Men den mest fruktansvärda motgången drabbade Kreml. Dess system av lögn, humbug och bluffar har brutit samman internationellt.

Efter att ha krossat de sovjetiska massorna och brutit med den internationella revolutionära politiken har klicken i Kreml blivit en leksak för imperialismen. I allt väsentligt har Stalins diplomati under de senaste fem åren bara varit en återspeglning av och ett komplement till Hitlers diplomati. 1933 försökte Stalin av alla krafter att bli Hitlers allierade. Men den utsträckta handen avvisades, i så måtto som Hitler, på jakt efter Englands vänskap, framställde sig som den som skulle rädda Tyskland och Europa från bolsjevismen. Därpå ställde sig Stalin uppgiften att visa för det kapitalistiska Europa att det inte hade något behov av Hitler, att bolsjevismen inte var någon fara i sig själv, att regeringen i Kreml var ett husdjur som var dresserat att sitta på bakbenen och tugga. När Stalin fjärmade sig från Hitler, eller rättare sagt stöttes bort av honom, blev han således successivt en lakej och lejd mördare i den övermätta imperialismens tjänst.

Därav detta plötsliga utbrott av knäböjande inför den ruttnande borgerliga demokratin från det diktatoriska Kremलगängets sida. Därav den idiotiska idealiseringen av Nationernas förbund. Därav "Folkfronterna" som förkvävde den spanska revolutionen. Därav ersättandet av den verkliga klasskampen med högtidliga tal "mot fascismen". Den sovjetiska byråkratins och Kominterns nuvarande internationella funktion visade sig speciellt tydligt under den pacifistiska kongressen i Mexiko (september 1938), då Moskvas lejda ombud försökte övertyga de latinamerikanska folken att de inte skulle kämpa mot den alltför verkliga imperialismen som hotade dem utan bara mot fascismen.

1 **Bej** (även stavat *bey*, *beg* och *beigh*) var en furstetitel av turkiskt ursprung som användes bland annat i Osmanska riket. Ordet betyder egentligen "hövding" - uppgift ur Wikipedia.

Som man kunde vänta sig gav dessa billiga manövrer varken vänner eller förtroende till Stalin. Imperialisterna har vant sig vid att inte bedöma samhällen utifrån vad deras ”ledare” förkunnar, och inte ens utifrån vilken karaktär den politiska överbyggnaden har, utan utifrån deras sociala grundvalar. Så länge det statliga ägandet av produktionsmedlen består i Sovjetunionen och skyddas av monopolet på utrikeshandeln, så kommer imperialisterna, inklusive de ”demokratiska” imperialisterna, att betrakta Stalin med lika lite förtroende och ännu mindre respekt än vad det feodala och monarkistiska Europa betraktade den förste Bonaparte. Trots att Napoleon omgavs av en hjältegloria av segrar och ett följande av lysande marskalkar kunde han inte undgå sitt Waterloo. Stalin har krönt raden av kapitulationer, misslyckanden och förräderier med att fullständigt slakta revolutionens marskalkar. Kan det finnas minsta tvivel om vilket öde som väntar honom?

Det enda hindret mot ett krig är de besuttna klassernas rädsla för revolutionen. Så länge den Kommunistiska internationalen förblev den proletära revolutionens principer trogen, så utgjorde den tillsammans med Röda armén, till vilken den var nära knuten, den viktigaste faktorn för fred. Efter att ha dragit vanära över Komintern och förvandlat den till ett organ för den ”demokratiska” imperialismen, och efter att ha halshuggit och förlamat sovjeternas militära makt, så har Stalin fullständigt befriat Hitlers såväl som hans motståndares händer och fört Europa närmare ett krig.

Förfalskarna i Moskva vräker idag billiga förbannelser över sin tidigare demokratiska vän Beneš, eftersom han ”kapitulerade” alltför tidigt och förhindrade Röda armén från att krossa Hitler, oberoende av Frankrikes inställning. Detta teatraliska dundrande belyser bara ännu klarare Kremls oförmåga och dubbelhet. Vem tvingade er att tro på Beneš? Vem tvingade er att koka ihop myten om ”demokratiernas allians”? Och slutligen, vem hindrade er att under de avgörande timmar då Tjeckoslovakien kokade som en kittel, vem hindrade er då att uppmana proletariatet i Prag att gripa makten och skicka Röda armén till deras hjälp? Det är tydligen mycket svårare att kämpa mot fascismen än att skjuta och förgifta gamla bolsjeviker... Från exemplet Tjeckoslovakien måste alla små stater och i synnerhet alla koloniala folk lära sig vilken sorts hjälp de kan förvänta sig från Stalin.

Endast ett störtande av den bonapartistiska klicken i Kreml kan göra det möjligt att åter bygga upp Sovjetunionens militära styrka. Bara genom att avveckla det före detta Komintern går det att röja vägen för den revolutionära internationalismen. Kampen mot krig, imperialism och fascism kräver en skoningslös kamp mot den av brott nedfläckade stalinismen. Var och en som direkt eller indirekt försvarar stalinismen, var och en som håller tyst om dess förräderier eller överdriver dess militära styrka är den allra värsta fiende till revolutionen, socialismen, de förtryckta folken. Ju fortare gänget i Kreml störtas av arbetarnas revolutionära offensiv desto större är chanserna för en socialistisk pånyttfödelse av Sovjetunionen, desto närmare och mer omfattande kommer den internationella revolutionens framtidsperspektiv att vara.

Opportunismens sociala grundvalar

För att förstå socialdemokratins och före detta Kominterns nuvarande roll, måste vi än en gång erinra oss de ekonomiska grundvalar på vilka opportunismen inom världens arbetarrörelse vilar.

Kapitalismens blomstring, som med oundvikliga svängningar varade fram till 1913, gjorde det möjligt för borgarklassen att å ena sidan höja vissa proletära skikt levnadsstandard något, och å den andra kasta ganska saftiga köttben till arbetarbyråkratin och -aristokratin, och på så sätt höja dem ovanför massorna. Den fackliga och parlamentariska byråkratin, vars ”sociala problem” verkade närma sig en lösning, befann sig i en ställning där den kunde framhålla för massorna att det hade inletts förändringar till det bättre i deras liv. Det är den sociala grunden för reformismen (opportunismen) som ett system med *illusioner* för massorna och *bedrägeri* från arbetarbyråkratin sida. Den

Andra internationalens reformistiska optimism blomstrade som allra frodigast under den senaste ekonomiska uppgångsperioden före kriget (1909-1913). Av detta skäl välkomnade ledarna kriget och framställde det för massorna som en *yttre* katastrof som hotade den ökande nationella välfärdens grund. Därav följde politiken att ”försvara fosterlandet”, som i själva verket var ett från massornas sida omedvetet och från byråkratins sida medvetet eller halvt medvetet försvar av sina respektive borgarklassers imperialistiska intressen.

I verkligheten visade sig kriget inte vara en ”yttre” katastrof som tillfälligt hade stört den nationella utvecklingen, utan istället en explosion av det imperialistiska systemets inre motsättningar, eftersom det praktiskt taget hade blivit omöjligt med ytterligare utveckling på basis av detta system. Och i och med att kriget varken kunde göra vår planet större eller återge kapitalismen sin ungdom, så ledde det i slutändan till att det kapitalistiska sönderfallet bara skyndades på och förvärrades. Demokratins förfall ledde till arbetarbyråkratins förfall. För arbetarna medförde fascismen ”bara” ett fördubblat slaveri, för den reformistiska byråkratin innebar den fullkomlig undergång.

Bland stormakterna har den demokratiska politiska formen bara bevarats i Storbritannien, Frankrike och USA, och även där bara i ytterst stympat tillstånd (”undantagstillstånd”, immigrationslagar, uppgivande av asylrätten, etc). Den har alltså bara bevarats i de rikaste, traditionellt mest rovgiriga och privilegierade kapitalistiska länderna, som sedan länge har samlat huvuddelen av de koloniala besittningarna och planetens viktigaste naturtillgångar i sina händer. Det är inte svårt att förklara detta ”naturliga urval”. Det går bara att upprätthålla demokratin så länge klassmotsättningarna inte blir explosiva. För att mildra de samhälleliga motsättningarna har borgarklassen varit tvungen att tillhandahålla näring åt ett omfattande skikt av småborgerliga intellektuella, och åt byråkratin och arbetararistokratin. Ju större fodertråg ju mer glödande är socialpatriotismen. Idag är det reformistiska tråget bara kvar i de länder som genom att utnyttja världsmarknaden och plundra kolonierna har kunnat samla ihop enorma rikedomar. Under förhållanden av kapitalistiskt förfall är med andra ord en *demokratiska* regim (fram till en viss tidpunkt) bara tillgänglig för den mest *aristokratiska* borgarklassen. Det koloniala slaveriet är grunden för socialpatriotismen.

I länder som Italien och Tyskland, som inte har ärvt dessa enorma ackumulerade rikedomar från det förgångna, och som inte har haft möjligheten att få superprofiter från sina kolonier, har borgarklassen avskaffat parlamentet, upplöst den reformistiska byråkratin och satt arbetarna i ett skruvstäd. Förvisso slukar inte den fascistiska byråkratin mindre utan mer än den reformistiska byråkratin, men i gengäld behöver den inte göra eftergifter till massorna eller utfärda kontrakt som den sönderfallande kapitalismen inte längre kan betala. Berövade sitt fodertråg håller den pensionerade socialdemokratiska byråkratin från Italien, Tyskland och Österrike defaitismens fana högt – i landsflykt.

De socialpatriotiska, eller mer exakt socialimperialistiska, partiernas främsta styrka är det skydd de får från borgarklassen, som via parlamentet, pressen, armén och polisen skyddar och försvarar socialdemokratin mot alla möjliga sorters revolutionära rörelser och till och med mot revolutionär kritik. I och med de skärpta nationella och internationella motsättningarna kommer detta organiska band mellan byråkratin och borgarklassen under det framtida kriget att avslöjas ännu mer öppet och cyniskt, eller har rättare sagt redan avslöjats, i synnerhet i den förrädiska folkfrontspolitiken, som var helt otänkbar strax innan det förra kriget. Men initiativet till Folkfronterna togs inte av Andra utan av Tredje internationalen.

Kommunistisk chauvinism

Den sovjetiska opportunistens ohyggliga och snabba utveckling förklaras av orsaker som är jämförbara med de som under den föregående generationen ledde till att opportunisten blomstrade i de kapitalistiska länderna, nämligen arbetarbyråkratins snyltande, som har lyckats lösa sin ”sociala

fråga” på basis av produktivkrafternas utveckling i Sovjetunionen. Men i och med att den sovjetiska byråkratin är ojämförligt mycket starkare än arbetarbyråkratin i de kapitalistiska länderna, och i och med att det fodertråg som den har tillgång till kännetecknas av att vara i det närmaste outtömligt, så är det inget förvånande i det faktum att den sovjetiska sortens opportunistisk omedelbart antog en särskilt gemen och simpel karaktär.

Vad gäller det före detta Komintern så består dess samhälleliga grundval strängt taget av två sidor. Å ena sidan lever den på stödet från Kreml, underkastar sig dess order, och i detta avseende är varenda före detta kommunistisk byråkrat en yngre bror och underordnad till de sovjetiska byråkraterna. Å andra sidan får före detta Kominterns olika partiapparater näring från samma källor som socialdemokratin, det vill säga från imperialismens superprofiter. De kommunistiska partiernas tillväxt under senare år, deras inträngande i småbourgeoisens led, deras inträdande i statsapparaten, fackföreningar, parlament, kommunstyrelser, etc har mycket starkt ökat deras beroende av den nationella imperialismen på bekostnad av deras traditionella beroende av Kreml.

För tio år sedan förutspådde vi att teorin om socialismen i ett land oundvikligen måste leda till en tillväxt av de nationalistiska strömningarna inom Kominterns sektioner. Denna förutsägelse har blivit ett uppenbart faktum. Men fram till nyligen verkade de franska, brittiska, belgiska, tjeckoslovakiska, amerikanska och andra kommunistpartiernas chauvinism vara, och var också i viss mån, en förvrängd bild av den sovjetiska diplomatins intressen (”försvaret av Sovjetunionen”). Idag kan vi med säkerhet förutsäga att det har inletts ett nytt skede. De ökade imperialistiska motsättningarna, den uppenbart näraliggande krigsfaran, och Sovjetunionens lika uppenbara isolering måste oundvikligen stärka de *centrifugala nationalistiska tendenserna* inom Komintern. Var och en av dess sektioner kommer att börja utveckla en patriotisk politik till sin egen nytta. Stalin har försonat kommunistpartierna i de imperialistiska demokratierna med sina nationella borgarklasser. Detta skede är nu genomgången. Den bonapartistiska kopplaren har fyllt sin roll. Hädanefter kommer de kommunistiska chauvinisterna att bli tvungna att bekymra sig om sina egna hemman, som ingalunda alltid sammanfaller med ”försvaret av Sovjetunionen”.

När amerikanen Browder såg sig tvungen att inför en senatskommitté deklarerar att hans parti i händelse av krig mellan USA och Sovjetunionen, skulle befinna sig på det lidelsefullt älskade fosterlandets sida, så kanske han själv ansåg att detta uttalande bara var en fint. Men i själva verket är Browders svar ett omisskännligt tecken på en förändring från en ”Moskvalinje” till en ”nationell” inriktning. ”Finten” uppstod ut behovet att anpassa sig till den imperialistiska ”patriotismen”. Den cyniska skändligheten hos denna fint (vändningen från ”de arbetande fosterland” till dollarrepubliken) visar hur oerhört djupt förfallet har blivit och hur mycket Kominterns sektioner har blivit beroende av borgarklassens allmänna åsikter.

15 års oavbrutna utrensningar, urartning och förvanskningar har demoraliserat det före detta Kominterns byråkrati i sådan omfattning att den ivrigt och öppet kan gripa tag i socialpatriotismens fana. Stalinisterna (snart kommer vi att bli tvungna att säga före detta stalinisterna) har naturligtvis aldrig utträttat några stordåd. De har bara tagit efter den småborgerliga opportunistens utslitna klichéer. Men när de har spridit dem så har de ingjutit dem med den ”revolutionära” uppkomlingens galenskaper, som har förvandlat diktatoriskt förtal, utpressning och mord till normala metoder för att ”försvara demokratin”. Vad gäller de gamla klassiska reformisterna så har de oskuldsfullt tvättat sina händer efter varje besvärande situation, och har vetat hur man ska utnyttja stödet från chauvinismens nya rekryter.

I det imperialistiska land som råkar hamna i samma läger som Sovjetunionen under kriget (om det kommer att finnas något sådant), så kommer före detta Kominterns sektion givetvis att ”försvara” Moskva. Men detta försvar kommer inte att vara av något större värde, ty i dessa länder kommer alla

partier att "försvara" Sovjetunionen. (För att inte kompromettera sig inför sin imperialistiska allierade kommer troligen Moskva att beordra kommunistpartiet att inte skrika alltför högt, och kommer kanske till och med att försöka upplösa det helt och hållet.) I motståndarlägrets länder, det vill säga där Moskva kommer att vara i störst behov av försvarare, kommer tvärtom de före detta kommunistiska partierna att helt och hållet befinna sig på sitt imperialistiska fosterlands sida: den linjen kommer att vara oändligt mycket mindre farlig och betydligt mer givande. Den härskande klicken i Moskva kommer att få skörda de frukter den förtjänar efter 15 års vanära av Komintern.

Andra och Tredje internationalen i de koloniala länderna

Socialdemokratins sanna natur som ett parti vars politik vilade och fortfarande vilar på den imperialistiska utsugningen av underutvecklade folk, syns allra tydligast i det faktum att Andra internationalen aldrig har haft något inflytande i koloniala eller halvkoloniala länder. Medvetet eller halvt medvetet var arbetarbyråkratin i de imperialistiska länderna rädda för att starta rörelser i kolonierna som kunde ha undergrävt dess eget välstånd i metropolländerna.

Med Komintern var det annorlunda. I egenskap av en verkligt internationalistisk organisation kastade den sig omedelbart över den jungfruliga marken i kolonierna, och tack vare leninismens revolutionära program fick den ett viktigt inflytande där. Kominterns senare borgerliga förfall förvandlade dess sektioner i de koloniala och halvkoloniala länderna, speciellt i Latinamerika, till en vänsteragentur för den europeiska och amerikanska imperialismen. Samtidigt med detta ägde det rum en förändring av de koloniala "kommunistiska" partiernas sociala bas. För att skoningslöst kunna plundra sina asiatiska och afrikanska slavar och sina latinamerikanska halvslavar tvingas den utländska kapitalismen idag föda upp ett tunt aristokratiskt skikt – ynkligt, patetiskt, men ändå en aristokrati mitt i den allmänna fattigdomen. Under de senaste åren har stalinismen blivit ett parti för denna "arbetararistokrati" liksom för småbourgeoisens "vänster", i synnerhet ämbetsmännen. De borgerliga advokater, journalister, lärare etc som anpassar sig till den nationella revolutionen och använder arbetarorganisationerna för att göra karriär, finner den bästa möjliga ideologin i stalinismen.

Den revolutionära kampen mot imperialismen kräver mod, beslutsamhet och en självupppoffrande anda. Var ska de småborgerliga fraseradikalerna hitta dessa egenskaper? Å andra sidan gör en anpassning till den "demokratiska" imperialismen det möjligt för dem att skapa sig lugna och behagliga karriärer på de arbetandes rygg. Det absolut bästa sättet att dölja denna anpassning för arbetarna är med hjälp av parollen "försvaret av Sovjetunionen", det vill säga vänskap med oligarkin i Kreml. Det ger möjligheter att ge ut tidningar utan läsare, arrangera praktfulla kongresser och all möjlig internationell publicitet. Detta förbund mellan professionella "vänner till Sovjetunionen", så kallade "socialister" och "kommunister", som döljer sitt samhällsliga snyltande och kryperi inför imperialisterna och oligarkin i Kreml med hjälp av ljudliga deklamationer mot fascismen, har blivit en riktig plåga i arbetarrörelsen i de koloniala och halvkoloniala länderna. Bakom alla sina masker är stalinismen det viktigaste hindret för de underutvecklade och förtryckta folkens befrielsekamp. Frågan om den koloniala revolutionen har hädanefter blivit olösligt knuten till Fjärde internationalens historiska uppgift.

Internationella förbundet för urkramade citroner (Nr 3 ¼)

Tillsammans med Brandler, Sneevliet, Marceau Pivert, och med deltagande av "sektioner som har brutit med den så kallade Fjärde internationalen", har Londonbyrån för obotliga centrister (Fenner Brockway, Walcher och de andra) förenats inför faran av krig för att – skratta inte nu! – skapa en Nödfond för kriget. Dessa herrar brydde inte sina huvuden med någon "fond" för idéer. Tack och

lov är de materialister och inte idealister. Det är tveksamt om denna nya "enhet" utgör någon fara för imperialismen. Men den gör Fjärde internationalen en stor tjänst, ty den för samman den ytlighet, hybridnatur och inkonsekvens som finns hos centrismens alla varianter och schatteringar, det vill säga den strömning som står i allra skarpaste motsättning till andan hos vår tidsperiod. Precis som alla andra liknande mekaniska "sammanslagningar" kommer den att bli en källa till nya inre konflikter och splittringar, och kommer att falla i bitar så fort det blir dags för handling.

Kan det vara på något annat sätt? De organisationer som är sysselsatta med det hjältemodiga skapandet av "fonden" uppstod inte på grundval av ett gemensamt program, utan har kommit från alla sidor av centrismens politiska karta som hemlösa splittrare från tidigare opportunistiska partier och fraktioner, och de fortsätter än idag att leka med den opportunistiska regnbågens alla färger och utvecklas åt olika håll. Alla har stadigt gått tillbaka och försvagats under senare år, med undantag för Marceau Piverts nyligen splittrade parti, för vilket man kan förutse samma föga avundsvärda öde. Londonbyrån lyckades inte bilda en enda ny organisation av nya unga element på basis av sitt eget program i något land i världen. Ingen revolutionär grupp kommer att samlas under denna fana som varken har någon historia eller någon framtid. Londonbyrån har inte ens skuggan av inflytande i de koloniala länderna. Det kan anses som en lag under vår imperialistiska tidsepok, att "revolutionära" organisationer som inte förmår slå rot i kolonierna är dömda att utvecklas på ett bedrövligt sätt.

Dessa organisationer har överlevt sig själva och håller ihop av tröghet och inte tack vare sina idéers styrka. Den enda organisationen bland dem med ett mer verkligt revolutionärt förflutet är POUM, som fram till idag dock inte klarat av att på ett modigt sätt ändra sin centrismiska politik, som var en av de främsta orsakerna till den spanska revolutionens sammanbrott. Resten av medlemmarna i denna grupp är ännu mindre förmögna till kritik och självkritik. En anda av senilt diletterteri svävar över hela detta företag.

Förvisso hade det i början samlats en hel del "rester" även kring Fjärde internationalens fana. Men där utfördes det enorma arbetet att välja ut, rensa och omskola på grundval av en vetenskaplig teori och ett klart program. Kälkborgarna har aldrig insett vad detta arbete innebar och hur viktigt det var. Det har genomförts och genomförs fortfarande i en atmosfär av fri, öppen och tålmodig diskussion. De som inte lyckades klara detta test har i handling visat sin organiska oförmåga att bidra till uppbygget av en revolutionär international. Det är dessa utsållade, utslitna och förkastade "rester" som idag har inlemmats i den internationella centrismens "fond". Bara detta faktum ger hela företaget en stämpel av hopplös oförmåga.

I ett ljusst ögonblick förklarade Marceau Pivert för några år sedan att de strömningar inom arbetarrörelsen som för kamp mot "trotskismen" därmed utmärker sig som en reaktionär strömning. Vi ser att detta inte har hindrat Pivert att, i egenskap av obotlig centrist vars ord alltid står i motsättning till hans handlingar, ansluta sig till Londonbyrån, som försöker skapa sig ett eget yttre genom att krampaktigt dra sig undan "trotskismen".

Men det är inte svårt att förutspå att borgarklassen, reformisterna och stalinisterna kommer att fortsätta att kalla "fondens" skapare för "trotskister" eller "halvtrotskister". Delvis kommer de att göra det av okunskap men i huvudsak för att tvinga dem att ursäkta sig, rättfärdiga sig och avskilja sig. Och de kommer faktiskt att med alla krafter svära på att de inte alls är trotskister, och om de skulle råka försöka ryta som lejon, då skulle de precis som sin föregångare, Botten Vävare,¹ lyckas "ryta" som en ynkelig duva. Vi känner dem: de är inga nybörjare. Fenner Brockway, Walcher, Brandler, Sneevliet, Pivert och liknande har, precis som de element som förkastats från Fjärde

1 **Botten Vävare** (*Nick Bottom*) är en av rollfigurerna i Shakespearedramat *En midsommarnattsdröm*. Puck gör så att hans huvud ersätts med en åsnas. - Uppgift från Wikipedia.

internationalen, under loppet av många år – för en del av dem decennier – visat prov på sin hopplösa teoretiska eklekticism och sterila praktik. De är mindre cyniska än stalinisterna och en aning till vänster om vänstersocialdemokraterna – det är allt man kan säga till deras fördel. Det är därför man i listan över internationaler måste räkna dem som nummer tre och en åttondel eller tre och en fjärdedel. Med eller utan någon ”fond” kommer de att uppgå i historien som ett förbund av urkramade citroner. När de stora massorna under inverkan av kriget sätter sig i revolutionär rörelse, då kommer de inte att bry sig att fråga om adressen till Londonbyrån.

Perspektiv

Alla krafter och drivkrafter som fanns under det förra kriget sätts åter i rörelse men i en ojämförligt mycket mer våldsamt och öppen form. Rörelsen följer väl ingångna spår och går följaktligen mycket snabbare. Idag tror ingen, som de gjorde på randen till 1914, på nationsgränsernas okränkbarhet eller regimernas stabilitet. Det är en enorm fördel för det revolutionära partiet. Om Andra internationals sektioner på randen till det förra kriget själva ännu inte visste hur de skulle agera nästa dag, om vänstern bara gradvis kunde frigöra sig från det pacifistiska träsket och treva sig fram mot sin väg, så är idag *alla utgångspositioner intagna med exakthet redan före kriget*. Ingen förväntar sig en internationalistisk politik från de socialdemokratiska partierna, som själva inte lovar annat än att ”försvara fosterlandet”. De tjeckiska socialpatrioternas utträde ur Andra internationalen är inledningen av dess officiella sönderfall längs nationella linjer. Tredje internationals politik är nästan lika förutbestämd: prognosen kompliceras i detta fall bara något av ett element av äventyrspolitik. Om de tyska och italienska socialdemokraterna och före detta kommunisterna kommer att bli platoniska defaitister så beror det bara på att Hitler och Mussolini förbjöd dem att bli patrioter. Men varhelst borgarklassen fortsätter att utfodra arbetarbyråkratin så kommer socialdemokraterna och de före detta kommunisterna helt och hållet att stå sida vid sida med sina generalstaber, och inte nog med det – den chauvinistiska första fiolen kommer att spelas av Stalinskolas musiker. Inte bara fiolen kommer att befinna sig i deras händer, utan också pistolen med vilken de siktar på de revolutionära arbetarna.

I början av förra kriget mördades Jean Jaurès, och i slutet av kriget mördades Karl Liebknecht och Rosa Luxemburg. I Frankrike avhöll inte mordet på det franska socialistpartiets ledare de andra ledarna från att gå med i den imperialistiska krigsregeringen. I Tyskland genomfördes mordet på de två stora revolutionärerna med den socialdemokratiska regeringens direkta deltagande. Mördaren i Frankrike var en okänd småborgerlig chauvinist, medan det i Tyskland var kontrarevolutionära officerare som utförde mordet. Även i detta avseende är dagens situation ojämförligt mycket klarare. Arbetet att utrota internationalisterna har påbörjats i världsskala redan innan krigsutbrottet. Imperialismen behöver inte längre lita till någon ”lycklig slump”. I den stalinistiska maffian har den en färdig internationell byrå för att systematiskt utrota revolutionärer. Jaurès, Liebknecht, Luxemburg var världsberömda socialistiska ledare. Rudolf Klement var en ung man och ännu föga känd revolutionär. Icke desto mindre är mordet på Klement på grund av att han var Fjärde internationals sekreterare av djup symbolisk betydelse. Via sina stalinistiska gangsters pekar imperialismen på förhand från vilken sida den dödliga faran kommer att hota den i tider av krig.

Imperialisterna har rätt. Under förra kriget lyckades de vidmakthålla sig överallt utom i Ryssland bara på grund av att det saknades revolutionära partier. Socialdemokratins oppositionella delar kunde bara med svårighet befria sig från det gamla ideologiska nätet, med dess dyrkan av ”enhet” och de gick inte längre än till pacifism. I de avgörande ögonblicken visade sig dessa grupperingar vara bättre på att hindra den revolutionära massrörelsen än att leda den. I denna mening är det ingen överdrift att säga att det var ”enheten” inom Andra internationals partier som räddade den

europiska borgarklassen.

Idag finns Fjärde internationalens sektioner i 30 länder. Förvisso är de bara förtruppens förtrupp. Men om vi hade haft revolutionära massorganisationer redan idag, före kriget, då vore det revolution och inte krig som stod på dagordningen. Givetvis har vi inte det, och vi har illusioner på denna punkt. Men den revolutionära förtruppens ställning är mycket mer gynnsam idag än den var för 25 år sedan. Den viktigaste erövringen är att det redan innan kriget finns prövade kadrer i de viktigaste länderna i världen, hundratals och tusentals och allt fler revolutionärer som svetsas samman med hjälp av en enhetlig lära, och som har prövats under den imperialistiska borgarklassens, socialdemokratins och i synnerhet den stalinistiska maffians allra grymmaste förföljelser. Den Andra, Tredje och Amsterdaminternationalen kan för närvarande inte kalla samman några kongresser, eftersom de har förlamats genom sitt beroende av imperialismen och slits sönder av "nationella" motsättningar. Trots sina ytterst magra tillgångar, svårigheterna att få visum, mordet på sin sekreterare och under ett hagel av förtryck, kunde Fjärde internationalen under det mest avgörande ögonblicket tvärtom sammankalla sin internationella kongress och enhälligt anta beslut där uppgifterna för den nuvarande gigantiska kampen formuleras på ett exakt och konkret sätt, på basis av alla de historiska erfarenheterna.

Dessa värdefulla kadrer kommer inte att låta sig rubbas av en våg av chauvinism, eller skrämmas av stalinistiska Mausegevär och knivar. Fjärde internationalen kommer att gå in i kriget som en tätt sammansvetsad enhet, vars sektioner kommer att kunna följa en och samma politik oberoende av de gränser och skyttegravar som skiljer dem åt. Det är fullt möjligt att Fjärde internationalens sektioner kommer att vara isolerade under början av kriget, när den blinda självbevarelsedriften och den chauvinistiska propagandan kommer att pressa folkmassorna mot sina regeringar. Dess sektioner vet hur man ska stå emot den nationella hypnosens och patriotiska epidemin. Internationalismens principer ger dem ett bålverk mot flockpaniken underifrån och terrorn uppifrån. De kommer med förakt att betrakta den källborgerliga "demokratins" svängningar och vacklan. Å andra sidan kommer de att lyssna noggrant på befolkningens mest förtryckta delar och den blödande armén. Varje ny dag av krig kommer att verka till vår fördel. Mänskligheten har blivit fattigare än vad den var för 25 år sedan, medan förstörelsemedlen har blivit oändligt mycket mäktigare. Under krigets första månader kommer det därför att uppstå en stormig reaktion mot chauvinismens stank bland arbetarmassorna. Tillsammans med fascismen kommer Andra och Tredje internationalen att bli de första offren för denna reaktion. Deras sammanbrott är ett oundgängligt villkor för att det ska uppstå en uttalat revolutionär rörelse, som kommer att ta form kring Fjärde internationalens axel och ingen annan. Dess härdade kadrer kommer att leda de arbetande framåt mot den stora offensiven.

(Översättning från engelska: Göran Källqvist.)